

ЦИФРОВІЗАЦІЯ - КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА

Л. О. УКРАЇНСЬКА, д-р екон. наук, проф.,
проф. кафедри економічної теорії та економічної політики
*Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця,
м. Харків, Україна*

Нові технології, що стрімко входять у наше повсякденне життя, мають одну ключову якість: вони істотно підвищують ефективність діяльності як окремої людини, так і цілих секторів економіки. Зростання продуктивності, яке може виникнути в результаті нового технологічного ривка людства, – це нові можливості, але й нові ризики, які з ймовірністю істотно вплинуть і на параметри розвитку економіки, і на рівень життя.

Розуміння цифрових технологій передусім пов'язані з ринком споживчих послуг. Створюються нові екосистеми, які значно полегшують наше життя, значно спрощується діалог громадянина з державою, фінансовими інститутами, торговельними організаціями. Проте впровадження нових і сучасних технологій поки що так і не призвело ні до значних зрушень у структурі вітчизняної економіки, ні до зростання рівня життя населення. Національна економіка хоча і не поступається провідним країнам за багатьма напрямками цифровізації, не в змозі конвертувати цю технологічну перевагу в економічне зростання.

Очевидне пояснення щодо нестачі часу на масштабування технологій та збільшення ефектів від їх використання не є вичерпним. Важливо зазначити, що споживчий ринок не єдиний напрямок цифровізації економіки. Його розвиток має бути збалансованим з вкладеннями у виробництво тих товарів, які споживаються через цей ринок. Великі транснаціональні корпорації та держави, які вони представляють, будують свою політику цифровізації на інтеграції ІТ-технологій та розробок у галузі технологічного обладнання з механізмами реалізації готової продукції. Саме на основі такої узгодженості з високою ймовірністю і формуватимуться основні доходи від цифровізації.

Наявність виробничих цифрових платформ дозволяє компаніям-технологічним лідерам вирішувати цілий спектр завдань. Серед яких можна виділити збереження технологічної залежності від споживання їх продукції в країнах, що розвиваються.

Подальшим кроком такої цифрової експансії є розвиток цифрових платформ, що забезпечують попит та доступність на вироблену на основі ІТ-технологій продукцію. Тут виникає зв'язок із фінансовим сектором та торгівлею. І на кожному з цих елементів створюються нові обсяги доходів, які реінвестуються в сектор досліджень і розробок з метою підтримки технологічного лідерства.

На жаль, у нашій країні повною мірою забезпечити таке проникнення цифрових технологій у структуру економіки на базі вітчизняних розробок поки що не можливо. Але потреба в цьому є, оскільки відставання на рівні використовуваних технологій загрожує промислового суверенітету нашої

країни, причому навіть у чутливих до обороноздатності секторах економіки. Незабаром вже неможливо буде купити високотехнологічний закордонний верстат без відповідного програмного забезпечення та відповідних вимог до його обслуговування. Таким чином, цифровізація реального сектора економіки стає ключовим елементом стратегії її модернізації.

Технології цифровізації значно змінюють корпоративний ландшафт світової економіки та принципи конкуренції. Нові технології спрямовані насамперед зростання ефективності виробництва, отже, і зростання доходів. Все це супроводжується значними структурними зрушеннями, пов'язаними із заміною одних витрат підприємств іншими. Наприклад, більш точний облік попиту дозволить знизити запаси та зменшити логістичні витрати. За це доведеться заплатити підвищенням витрат на ІТ-технології. У кінцевому підсумку очікується істотний перерозподіл доходів на користь транснаціональних корпорацій, які є технологічними лідерами і мають конкурентні переваги як у сфері цифровізації, так і в суміжних із нею областях автоматизації, роботизації, біотехнологій тощо.

Цифровізація та суміжні з нею процеси створюють ризики зниження зайнятості чи негативних зрушень у її структурі. Насамперед йдеться про те, що внаслідок зростання ефективності, автоматизації та роботизації буде втрачено значну кількість робочих місць у реальному секторі. Мають місце приклади розвитку великих агломерацій, у яких збільшення ролі ІТ-індустрії супроводжувалося скороченням робочих місць і, як наслідок, погіршенням якості життя.

Цифровізація сприяє певним і досить істотним змінам у світогляді – поряд з матеріальними або «відчутними» цінностями, з'явилися цифрові: починаючи від прав на об'єкти інтелектуальної власності і закінчуючи персонажами в комп'ютерних онлайн-іграх.

Ці товари і послуги обертаються на глобальному цифровому ринку, який з моменту своєї появи не мав географічних кордонів. Особливістю цього ринку є те, що переважна більшість товарів і послуг споживаються і використовуються в цифровому просторі, наслідком чого є прискорення комунікації між продавцями і покупцями і постачання цифрових продуктів.

Зіткнення цифрового середовища і аналогових каналів передачі цінностей призводить до невідповідності швидкості і вартості транзакцій можливостям цифрового середовища і потребам учасників угод, до того ж мав місце ризик втрати цифрової власності і грошей в результаті шахрайських дій третіх осіб.

Література:

1. Betancourt M. The critique of digital capitalism: An analysis of the political economy of digital culture and technology. Brooklyn, NY : Punctum Books, 2016. 262 p.
2. Huws, U. Labor in the global digital economy: The cybertariat comes of age. New York: Month. Rev. Press, 2014. 210 p.
3. Thurow, L. C. Investment in human capital. Wadsworth Series in Labor. Economics and Industrial Relations. Belmont, California, Wadsworth. Publishing Company, Inc., 1970, 145 p.